

PREREZÁVANIE DREVÍN PRE PRODUKCIU DREVA V AGROLESNÍCKYCH SYSTÉMOCH

AKO TVAROVAŤ STROM PRE LEPŠIU ODOLNOSŤ, RAST A SPEŇAŽENIE

CIEĽ OPATRENIA

Výchovný a tvarovací rez drevín v agrolesníckych systémoch sa zameriava na to, aby strom získal ľahší a presvetlenejší habitus. Vďaka tomuto opatreniu má strom väčšiu odolnosť voči vetru, uľahčí sa prejazd poľnohospodárskych strojov a nakoniec sa podporí produkcia dreva bez hrčíc, ktoré vyhladáva drevospracujúci priemysel.

PODSTATA OPATRENIA

Tvarovací rez musí smerovať k odľahčeniu stromu:

- Rozdvojený vrchol môže oslabiť štruktúru celého stromu. Je potrebné ponechať len najsilnejší a najrovnejší terminálny vrchol.
- Odstrániť konáre, ktoré rastú pod uhlom menším ako 30 ° od hlavného kmeňa. Tieto vetvy rastú rýchlo a hrozí, že prevezmú apikálnu dominanciu, stanú sa hlavným kmeňom a tým pádom bude mať kmeň nevyvážený tvar.
- Odstrániť prerastené spodné konáre, ktoré sú väčšie ako susedné alebo je ich priemer väčší ako 2,5-3 cm.

Je veľmi dôležité vykonávať skoré orezávanie, najčastejšie po 2 až 3 rokoch rastu. Ak však mladý strom vykazuje oneskorenie vývoja, je lepšie ho pred začatím prerezávania nechať ustáliť. Pre väčšiu praktickosť by sa malo tvarovacie prerezávanie vykonávať zhora nadol, pomôže vám to lepšie si predstaviť vady vetiev a konečný tvar stromu, ktorý chcete dosiahnuť.

Prerezávanie vždy ovplyvní strom, a preto je lepšie prerezávať šetrne (u väčšiny stromov neodstraňujte viac ako 30 % živých konárov). Zároveň sa jedná o časovo náročnú činnosť, ktorá si vyžaduje koncentráciu, a preto je lepšie ju robiť postupne, niekoľko hodín denne, než všetky stromy v rovnaký deň.

Ak prerezávanie nebolo vykonané včas a na strome sú už veľké nevhodné vetvy, je stále možné ich odrezať, kým nedosiahnu priemer 6 cm. Ak je vetva hrubšia ako tento priemer, môže byť jej odrezanie hrozbou pre zdravie stromu. Prerezávanie veľkých konárov musí byť vykonané na dvakrát: prvý rez by mal byť vedený 30 cm od kmeňa, následne druhý blízko kmeňa. Takto vykonaný rez bude stimulovať hojenie rany.

NÁRADIE A STROJE

Pre skoré prerezávanie a nízke vetvy sa môže použiť niekoľko manuálnych nástrojov v závislosti od priemeru vetiev :

- ručné záhradkárске nožnice (vetva $\varnothing < 1,5$ cm) - 50 až 100 €
- nožnice na hrubšie konáre ($\varnothing < 3$ cm) – 50 až 200 €
- prerezávací píla ($3 \leq \varnothing \leq 10$ cm) – 30 až 100 €

Keď je strom už vysoký, je potrebné náradie na teleskopických tyčiach, ako sú teleskopické nožnice a píly (100 až 200 EUR). Pre prerezávanie vysokých stromov sa môže použiť zdvíhacia plošina nesená traktorom (1 000 až 3 000 EUR).

Prerezávanie topoľov s rôznym náradím, zľava doprava: ručné nožnice na konáre (Bernard Petit © CNPF), píla na tyči (Auteur © AFAP) ručné nožnice na strihanie použité zo zdvíhacej plošiny (Philippe Van Lerberghe © CNPF).

OBDOBIE A PERIODICITA

Tvarovací rez živých konárov sa nesmie nikdy vykonávať v čase pučania púčikov (od naliatia púčikov po úplný vývoj prvých listov) alebo klesanie miazgy (od konca augusta do opadu listov). Týmto zabránime vyčerpaniu stromu. Najvhodnejším obdobím roka pre tvarovací rez je vo Francúzsku od 15. júla do 15. septembra (pre optimálne hojenie rany).

Ako bolo napísané vyššie, stála kontrola s postupným prerezávaním čo možno najčastejšie je najvhodnejší spôsob zásahu. Avšak, kvôli nedostatočnej organizácii, je prerezávanie stromov každé 2 alebo 3 roky najčastejšou praxou medzi farmármi.

EKONOMICKÉ DÁTA

Čas potrebný na tvarovacie prerezávanie sa značne líši v závislosti od periodicity operácií. Pokiaľ ide o tvarovacie prerezávanie 100 topoľov, nižšie sú uvedené náklady, ktoré sú prezentované vo dvoch scenároch: ak prácu realizuje sám farmár (s cenou 1,5-násobku minimálnej mzdy vo Francúzsku), alebo ak sa zadáva externej spoločnosti:

Položka	Potrebný čas/100 stromov (ha)	Celková cena za 100 stromov	Celková cena za jeden strom	Náklady pri externej firme
Prerezávanie v 2. roku	9	135 €	1,35 €	1,40 €
Prerezávanie v 5. roku	10	150 €	1,50 €	1,40 €
Prerezávanie v 8. roku	12,5	188 €	1,88 €	2,30 €
Posledné prerezávanie v 14. roku	25	375 €	3,75 €	2,30 €
TOTAL	56,5	848 €	8,48 €	7,40 €

PRAKTICKÝ PRÍKLAD

Vyššie uvedené ekonomické údaje pochádzajú zo špecifického prípadu topoľa v agrolesníckom systéme (stromy na ornej pôde), ktorý sa vyvinul vo Francúzsku a je opísaný v publikácii Francúzskej asociácie pre agrolesníctvo. Môžeme uviesť prípad Christiana Valettu, farmára na juhozápade Francúzska. Vysadil plochu so stromami na ornej pôde s 28 ha s hustotou 100 topoľov/ha a rozstupom 7x14 m. V medziradi pestuje plodiny ako pšenica, repka a kukurica. Prerezávanie vykonával každé dva roky sám a so svojimi zamestnancami. Celkové náklady na jeho produkciu topoľov (berúc do úvahy všetky náklady na výsadbu a prerezávanie) dosiahli 42 000 EUR, čo znamená 15 EUR/strom. Po svojom prvom projekte Christian Valette dospel k záveru, že orezávanie každé dva roky nestačí na získanie dokonalých priamych kmeňov na speňaženie. Pre svoju ďalšiu agrolesnícku plantáž s topoľmi, plánuje každý rok uskutočniť prerezávanie s cieľom dosiahnuť lepšie ceny a návratnosť investícií.

Ilustračná fotografia, PxHere

Léo Godard, Fabien Balaguer
Association Française d'Agroforesterie
44 Avenue Victor Hugo, 32000 Auch
Francúzsko
leo.godard@agroforesterie.fr

agroforestrysystems.eu

Spolufinancované z
programu Európskej únie
Erasmus+

